

วิเคราะห์การพัฒนาดตนเองของประชาชนเพื่อเตรียมเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

Analysis of the self-development of the people to prepare for the Thailand era 4.0.

วิชิต ทวีหอม

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าต๋ม

Wichit909@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาดตนเองของประชาชนในการเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 การพัฒนาสังคมไทยที่จะก้าวไปสู่การเป็น “ประเทศไทย 4.0 “ เพื่อพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติ หรือการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำในเวทีโลก จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนเพื่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ต้องเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกันในทุกภาคส่วน และต้องเป็นการพัฒนาคนตั้งแต่เกิดจนตาย คนไทยจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยโดยการต่อยอดขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพื่อความสำเร็จในการขับเคลื่อน คือ การพัฒนาคนไทย 4.0 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ต้องได้รับการทุ่มเทอย่างต่อเนื่องผ่านการวางแผนให้ดีที่สุด ประเทศไทยจึงจะสามารถก้าวผ่านจาก “ประเทศกำลังพัฒนา” ไปสู่ “ประเทศที่พัฒนาแล้ว” ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนตลอดไป

คำสำคัญ: การพัฒนาดตนเอง. ประชาชน. ยุคไทยแลนด์ 4.0

Abstract

This article aims to analyze the educational development of people in Thailand. 4.0 era. Thailand's Social Development to advance the "Thailand 4.0" to developing countries in order to give potential towards international competitiveness or to move into a leading position in the global arena. Thailand need to develop a systematic plan and the integration of many sectors to target developing countries towards developed countries. Such action is consistent across all sectors and the need to develop people from birth to death. Thailand. People will have to be continuously developed methods appropriate to each age group by the elite to continue and to develop self-sustaining. The most important factor for success.

Thailand will be able to step through. "Developing" to "developed countries" to effectively and sustainably as possible.in driving the development of Thailand is 4.0. which is an important part that must be dedicated to continuously provide the best plan.

Keyword: Self-development. People. the Thailand era 4.0

บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เมื่อ ปี พ.ศ. 2504 ที่เน้น เรื่องเศรษฐกิจเป็นหลักและปัจจัยที่จะทำให้เศรษฐกิจเจริญในเวลานั้น คือ อุตสาหกรรม ทำให้ประเทศไทย เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต จากสังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม จากสังคมชนบท เปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เป็นระบบและไร้ทิศทาง ขาดการวางแผนอย่างเข้าใจ ขาดการมีส่วนร่วมกับประชาชน นับตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 แล้ว ประเทศไทยก็ก้าวเข้าสู่ยุคพัฒนาอย่างแท้จริง มีการระดมสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนหนทางก็เกิดขึ้นมากมาย เชื้อเพลิงต่างๆ เพื่อการเกษตรกลไกรรรมอย่างเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และกิจการนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ อีกมากมาย ประเทศไทยจึงมีความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว การหลั่งไหลของผู้คนจากชนบทเข้ามาในเมือง ซึ่งสาเหตุเกิดจากยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการเปลี่ยนประเทศเกษตรกรรมให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมโดยเน้นที่การส่งออก ความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจได้เพิ่มอำนาจการซื้อมากขึ้นเมื่อเทียบกับประชาชนในชนบทและบรรดานายหน้าก็ซื้อที่ดินทำการเกษตรในชนบท ที่ดินดังกล่าวถูกเปลี่ยนไปสู่การปลูกพืชเพื่อการส่งออกมากขึ้น และจำนวนของผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลก็คือคนชนบทจำนวนมากขายที่ดินของตนและย้ายเข้ามาอยู่ในเมือง เพื่อแสวงหาทางเลือกทางเศรษฐกิจ แสวงหาชีวิตที่ดีกว่า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.ออนไลน์)

รายงานว่า ปี พ.ศ. 2551 ประชากรโลกมากกว่าครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมืองเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์โลก (สำนักประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ออนไลน์) ซึ่งความเป็นเมือง (Urbanization) นั้นนับเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต พฤติกรรม และภาวะสุขภาพของคนปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นับตั้งแต่การใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เสี่ยง การเดินทางภายใต้การจราจรที่ติดขัดและมีมลพิษ การรับประทานอาหารที่ไม่ ทราบว่ามีอะไรปนเปื้อนอยู่บ้าง ตลอดจนปัญหาขยะจากการบริโภคของคนเมือง ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่มี ผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเราทั้งสิ้น นับตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา อัตราการเพิ่มของประชากรของประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีการอพยพย้ายถิ่น และการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อ การสร้างผลผลิตทั้งต่อการยังชีพ และการพาณิชย์ แม้ว่า

ในช่วงหลังจากนั้นจะมีนโยบายการคุมกำเนิดที่ประสบ ความสำเร็จ เพื่อควบคุมจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็นเท่าทวีคูณ ให้เหมาะสมกับการเพิ่มทรัพยากรที่มีอย่าง จำกัดในยุคที่การพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก แต่การเพิ่มจำนวนประชากรยังคง เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์หนึ่งที่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ การกระจุกตัวของประชากรจนเกิดพื้นที่ “เมือง” มากขึ้น

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในระยะ “เปลี่ยนผ่าน” วิฤตทางเศรษฐกิจและการเมืองหลายต่อหลาย ครั้ง ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของโลกในศตวรรษที่ 21 หากประเทศไทยไม่มีการกำหนด วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตลอดจนไม่ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนประเทศผ่านการปฏิรูปและ การปรับเปลี่ยนอย่างจริงจัง ประเทศไทยอาจจะประสบกับสถานะเสื่อมถอยจากประเทศในโลกที่สองใน ปัจจุบันเป็นประเทศในโลกที่สามในอนาคตก็เป็นได้ แต่หากดำเนินการปฏิรูปสำเร็จจะทำให้ประเทศไทย สามารถก้าวไปสู่ประเทศในโลกที่หนึ่ง “Thailand 4.0” จึงเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาลไทย นำโดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่ใช้ในการผลักดันเพื่อให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้หรือฐานะ และแก้ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยรูปแบบการ ขับเคลื่อน เศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม”

บทความนี้มีมุมมองที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคนไทยในอนาคต ว่ามีแนวทางการพัฒนาอย่างไร การเตรียมความพร้อมอย่างไร เพื่อให้เท่าทันการพัฒนาในปัจจุบัน ที่มาทุกทิศทาง ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและการศึกษา เทคโนโลยีต่างๆ เพราะว่าการพัฒนาที่สำคัญที่สุดของประเทศ ต้องเริ่มที่พัฒนาคนก่อน จึงจะเกิดผลต่อการพัฒนาในภาพรวมของประเทศไทยในปัจจุบัน Thailand 4.0 นับเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในยุคนี้ที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมไปด้วยกัน ช่วยกันผลักดันไปพร้อมๆ กัน สิ่งสำคัญที่สุดในการทำโมเดลนี้ประสบความสำเร็จ คือ ต้องคิดให้มาก คิดให้จบ อ่านให้ขาด ต้องกล้าเปลี่ยนแปลง อย่ามัวแต่โทษกันเมื่อมีอะไรผิดพลาด เพราะทุกอย่างเปรียบเสมือนการเรียนรู้ ถ้าไม่เปลี่ยนแปลงก็เหมือนกับเราย่ำอยู่กับที่ ด้วย Thailand 4.0 นี้บวกกับพลังของคนในชาติ การเปลี่ยนแปลงจาก “ประเทศกำลังพัฒนา” เพื่อมุ่งไปสู่ “ประเทศพัฒนาแล้ว” อย่างยั่งยืนตลอดไป

แนวคิดนโยบายไทยแลนด์ 4.0

Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งกว่าจะมาเป็น Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) ก็ต้องผ่าน 1.0, 2.0 และ 3.0 กันมาก่อน ได้แก่

(1) Thailand 1.0 (ไทยแลนด์ 1.0) คือ ยุคของเกษตรกรรม คนไทยปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ นำผลผลิตไปขาย สร้างรายได้และยังชีพ

(2) Thailand 2.0 (ไทยแลนด์ 2.0) คือ ยุคอุตสาหกรรมเบา ในยุคนี้มีเครื่องมือเข้ามาช่วยผลิต เสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องดื่ม เครื่องเขียน เครื่องประดับ เป็นต้น ประเทศเริ่มมีศักยภาพมากขึ้น

(3) Thailand 3.0 (ไทยแลนด์ 3.0 ซึ่งเป็นยุคปัจจุบัน) เป็นยุคอุตสาหกรรมหนัก ผลิตและขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ ก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น โดยใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อเน้นการ ส่งออก

ในช่วงแรก Thailand 3.0 (ไทยแลนด์ 3.0) เติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันกลับเติบโตเพียง แค่ 3 - 4% ต่อปีเท่านั้น ประเทศไทยจึงตกอยู่ช่วงรายได้ปานกลางมาเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว ในขณะที่ทั่วโลกมีการแข่งขันที่สูงขึ้น จึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) เพื่อให้ประเทศไทย ได้มีโอกาสกลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” จะต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” และเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วย

(1) ภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

(2) ภาคการเกษตรต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยีหรือ Smart Farming โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกร แบบเป็นผู้ประกอบการ

(3) เปลี่ยนจาก SMEs แบบเดิมไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพ สูง

(4) เปลี่ยนจากรูปแบบบริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง

(5) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง

โมเดลของ Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) คือ “มันคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” อย่างไรก็ตาม ส่วน สำคัญที่สุดที่จะทำให้ นโยบาย Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) ประสบผลได้เร็วขึ้น และจะทำให้คน ไทยมีรายได้สูงได้ คือ คนไทย คือ ต้องเป็นคนไทยที่มีความสามารถ และมีความพยายาม ตั้งใจคิดค้น นวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีคุณค่าสูง ซึ่งภาคส่วนต่างๆ ก็ได้พยายามช่วยกันผลักดันกลุ่มคนเหล่านี้ ให้เป็น กำลังของประเทศ ด้วยการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการฝึกอบรม เงินทุนสนับสนุน ด้านกำลังใจ และความเชื่อมั่นว่า “คนไทยก็สามารถทำได้”

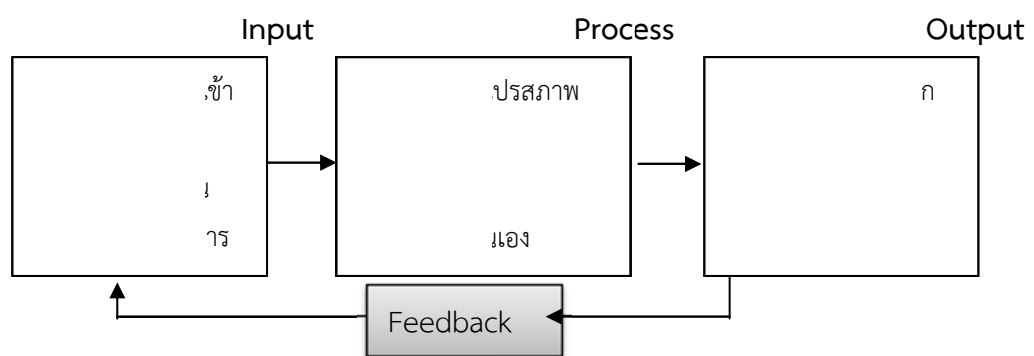
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

ทฤษฎีของฟิลลิปส์ ซี บาวเมล (Phillip C. Baumel) ได้กล่าวถึง การพัฒนาตนเอง ว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ และสัมพันธ์ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องเกี่ยวข้องกับทฤษฎีระบบและหรือวิถีระบบ การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ

- (1) ความต้องการสิ่งใหม่ๆ หรือโครงการใหม่ๆ
- (2) การเพิ่มพูนความรู้ด้วยการศึกษาและฝึกอบรม
- (3) การปรับเปลี่ยนสถานภาพของบุคคล
- (4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในการทำงาน

ดังนั้น การพัฒนาตนเองตามทฤษฎีของฟิลลิปส์ ซี บาวเมล คือ การเปลี่ยนแปลงคนขององค์กรอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นด้วยการพูนความรู้ ความสามารถของคนอย่างมีแผน เพื่อให้บุคคลปรับทัศนคติ ค่านิยม และความต้องการของตนเอง อันจะนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของบุคคลในสังคม ซึ่งหากเป็นการพิจารณาในระดับชาติแล้วแล้ว หมายถึงการเลื่อนชั้นทางสังคม หรือหากพิจารณาในระดับองค์กรก็หมายถึงการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง มาซึ่งความเท่าเทียมกันของโอกาสในการทำงานซึ่งเป็นไปตามหลักความเสมอภาคของระบบคุณธรรม

ทฤษฎีของ เดวิด อีสตัน (David Easton) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองควรจะต้องดำเนินตามหลักการของระบบที่ประกอบด้วย 1) ตัวป้อนปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรเงิน และทรัพยากรวิทยาการ เป็นต้น 2) กระบวนการหรือการดำเนินการ (Process) ประกอบด้วย วิธีการศึกษา วิธีการฝึกอบรมและการพัฒนาตนเอง 3) ผลลัพธ์ (Output) ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงขึ้น 4) ผลย้อนกลับหรือข้อมูลย้อนกลับเพื่อแก้ไขปรับปรุง (Feedback) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2536 : 27 – 29.)

แผนภาพ ตามทฤษฎีของ เดวิด อีสตัน (David Easton)

ที่มา กุลธณ ธนาพงศธร และเสนอห์ จุ้ยโต. 2552 : 171

ทฤษฎีจิตวิทยาเกสตัลท์ (Gestalt Psychology) คำว่า “เกสตัลท์” เป็นคำที่มาจากภาษาเยอรมัน หมายถึง ส่วนรวมทั้งหมด หรือโครงข่ายทั้งหมด (Totality/Configuration) โดยกล่าวถึงภาพรวมทั้งหมดที่ประกอบกันขึ้นมาเพื่อให้เห็นภาพรวมใหญ่ ไม่มองเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่ง ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการศึกษาคคุณค่าและมูลค่าที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมมนุษย์นั้นจะต้องศึกษาเป็น

ภาพรวม จะแยกศึกษาและวิเคราะห์ออกเป็นทีละเรื่องไม่ได้ เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์เป็นพฤติกรรมบูรณาการ(Integrated Behavior) ที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างความรู้ ความคิด ความรู้สึก การรับรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปของแต่ละคนไม่ได้เกิดขึ้นจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้พฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ย่อมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความรู้ที่เพิ่มขึ้น อันเป็นผลทำให้ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ทักษะ และความสามารถเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ทฤษฎีนี้จะเน้นไปที่พฤติกรรมกรรับรู้ของมนุษย์ที่เป็นพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้คนเรามีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้การเรียนรู้และการแสดงออกแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจึงควรเน้นไปที่ภาพรวมของเรื่องที่จะศึกษาก่อน แล้วจึงค่อยศึกษาเนื้อหาย่อยในแต่ละเรื่องที่ละส่วนต่อไป

ทฤษฎีการจูงใจของ Lyman W.Porter และ Edward E. Lawler พอร์เตอร์ (Porter) และ ลอว์เลอร์ (Lawler) เห็นว่า ผลจากการปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดผลลัพธ์หรือรางวัลซึ่งรางวัลเหล่านี้ประกอบด้วย รางวัลภายนอก (Extrinsic Rewards) ซึ่งได้แก่ รายได้และการเลื่อนตำแหน่ง ส่วนรางวัลภายใน (Intrinsic Rewards) ได้แก่ การยอมรับตัวเองและความรู้สึกถึงความสำเร็จแต่ละคนจะประเมินผลถึงความเสมอภาคหรือความยุติธรรมของรางวัลกับความพยายามที่จะได้ใช้ไป รวมทั้งระดับของความสำเร็จในการปฏิบัติงาน หากรู้สึกได้ว่า รางวัลที่ได้รับมีความยุติธรรมบุคคลนั้นก็จะมีความพึงพอใจในงาน (Lyman W. 1968 :8.)

ทฤษฎีความพอใจมีหลักการในการบริหารที่ดีที่ทุกคนมุ่งหวัง คือ ต้องลดความไม่พอใจในงานลงให้น้อยที่สุด ถ้าเป็นศูนย์หรือใกล้ๆ ศูนย์และพยายามเพิ่มแรงจูงใจทางบวกให้มากขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ก็จะมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น ผลงานก็จะตามมา ถ้าพนักงานมีความไม่พอใจมากกว่าความพอใจ ทรัพยากรมนุษย์จะเกิดความท้อถอย ในการบริหารงานขายหรืองานทั่วๆ ไปจะมุ่งลดแต่ความไม่พอใจหรือคิดแต่จะเพิ่มความพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ จะต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน เพราะทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหมด เช่น ความสำเร็จ ซึ่งคนเราทุกคนก็อยากจะประสบความสำเร็จ ทรัพยากรมนุษย์ก็อยากได้รางวัล แต่เมื่อทำงานไปแล้วก็พบปัญหาต่างๆ ฉะนั้น การทำตนตามคำมั่นสัญญาและการสร้างแรงจูงใจในการทำงานและปฏิบัติตามได้ตามคำพูดก็จะส่งผลที่ดีต่อการทำงานในทุกๆ ระดับชั้นขององค์การ ทำให้งานและองค์การอยู่กันได้อย่างมีความสุข (ทวีศักดิ์ สุวณธ์. 2538 : 155)

ดังนั้น การพัฒนาตนเองจำเป็นจะต้องพยายามสรรหาวิธีการ เพื่อสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นภาพรวม ภาพใหญ่ ให้พนักงานเกิดความเข้าใจ และเมื่อพนักงานในองค์การมีการรับรู้ที่ชัดเจนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว จะนำไปสู่พฤติกรรมแสดงออกที่เห็นด้วยสนับสนุน ไม่ต่อต้าน หรือปฏิเสธในการให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมหรืองานโครงการด้านการพัฒนาตนเองที่ถูกกำหนดขึ้นมา

การพัฒนาดตนเองของประชาชนเพื่อเตรียมเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

Thailand 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาลไทยที่ใช้ในการผลักดันเพื่อให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้หรือฐานะ และแก้ปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ด้วยรูปแบบการ “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม” เนื่องจากที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยยังติดอยู่กับโมเดลทำมาค้าได้น้อย จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโมเดลมาเป็นการทำมาค้าได้ดีมาก ซึ่งการลงมือทำน้อยๆ แต่ได้ผลตอบแทนมหาศาลนั้น ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนแนวคิดจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมเป็นการขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วย เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้านวัตกรรม รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในภาคการเงิน การบริหารจัดการ และการบริการ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน การค้า อุตสาหกรรม การเกษตร ธนาคาร ประชาชน ชุมชน จังหวัด สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยต่างๆ ควบคู่ไปกับการส่งเสริม SMEs และ Startup เพื่อให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน สู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จากแนวคิดข้างต้น จะเห็นได้ชัดว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่โมเดล Thailand 4.0 ได้นั้น ประกอบไปด้วยหลากหลายปัจจัย เช่น การปรับตัวอย่างทันทีและต่อเนื่องของทุกภาคส่วนโดยต้องมีการใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การกำหนดและส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต การส่งเสริมและสร้างความร่วมมือระหว่างเอกชนกับสถาบันการศึกษาและศูนย์วิจัยเพื่อให้เกิดการนำผลการศึกษาวิจัยออกมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เป็นต้น แต่อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพื่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนก็คือ การพัฒนาคนไทย 4.0 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ต้องได้รับการทุ่มเทอย่างต่อเนื่องผ่านการวางแผนให้ดีที่สุด (มณฑิลา นรสิงห์. ออนไลน์)

เมื่อมองเฉพาะปัจจัยทางด้านการพัฒนาคนสำหรับ Thailand 4.0 แล้ว ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาคการศึกษาควรต้องเข้ามามีบทบาทและหน้าที่หลักในระบบการพัฒนา และเมื่อมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง การศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็มักจะถูกนึกถึงเป็นลำดับแรก ซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น แต่ต้องเริ่มให้ความสำคัญกันตั้งแต่ระดับปฐมวัย ไปจนถึงระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท-เอก) รวมไปถึงการศึกษาสายอาชีพและระบบการศึกษานอกสถานศึกษาแบบต่อเนื่อง (Life-Long Learning) โดยต้องมีแผนการพัฒนาคนที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกันในทุกระดับและสาขา เพื่อการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ต้องมีการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อไปทำหน้าที่ต่างๆ ที่สอดคล้องกันและต่อยอดซึ่งกันและกัน ต้องให้คุณค่ากับทุกระดับการศึกษาและอาชีพ ซึ่งการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่โมเดล Thailand 4.0 นั้น จะเห็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเกิดขึ้นอย่างแน่นอน 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 งานและอาชีพจำนวนหนึ่งจะหายไปเนื่องจากถูกทดแทนได้ด้วยการใช้เทคโนโลยี และ/หรือเครื่องจักรกลระบบอัจฉริยะ (Intelligence Manufacturing)

ประการที่ 2 คนไทยที่ไม่มีทักษะเพียงพอสำหรับการทำงานด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม จะสูญเสียงานให้กับคนต่างชาติที่มีความสามารถนั้น

ปรากฏการณ์ทั้งสองประการนี้ สามารถส่งผลให้เกิดปัญหาคนไทยว่างงาน ขาดรายได้ ซึ่งจะกลายกลายเป็นปัญหาด้านการก้าวพันทันกับศักยภาพได้ปานกลางของประเทศไทย รวมไปถึงปัญหาทางสังคมอีกมากมาย หากประเทศไทยไม่มีแผนการพัฒนาคนไทย 4.0 ที่ดีพอ

แผนการพัฒนาคนไทย 4.0 ที่ดีจะต้องวิเคราะห์หาคุณลักษณะพึงประสงค์ของคนไทย 4.0 และคุณลักษณะพึงประสงค์อันดับแรกที่คนไทยต้องมี คือ

(1) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) คุณลักษณะนี้ต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่เกิดและต่อเนื่องจนกว่าจะหมดลมหายใจ นอกจากนี้ คนไทยจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและดำรงอยู่ของคุณลักษณะนี้ ตั้งแต่ทัศนคติของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู ภาคการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนสังคม คุณลักษณะนี้สำคัญมากเพราะเป็นสิ่งที่เครื่องจักร เทคโนโลยี หุ่นยนต์หรือปัญญาประดิษฐ์ (ณ ปัจจุบัน) ยังทดแทนไม่ได้

(2) ทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากต่อไปคนไทยจะต้องอยู่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว อันเกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ไม่มีวันหยุด การที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในรูปแบบต่างๆ และการเกิดขึ้นของนวัตกรรมตลอดเวลา จะทำให้ลักษณะการทำงานของคนไทยนั้นไม่สามารถคงรูปแบบเดิมไปได้ตลอดช่วงชีวิตการทำงาน และต้องเตรียมพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงที่บางครั้งอาจเป็นแบบไม่ทันตั้งตัว ดังนั้น คุณลักษณะนี้จึงจำเป็นและต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวันสิ้นสุดการทำงาน ที่สำคัญไปกว่านั้นคือการที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในระยะเวลามากไม่นานจากนี้ บ่งบอกถึงสถานการณ์ที่ผู้สูงอายุจำนวนมากที่เกษียณอายุงานแล้วแต่ยังจำเป็นต้องมีรายได้อย่างเพียงพอในการเลี้ยงตน ซึ่งกรณีนี้จะต้องมีการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพใหม่โดยใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยการทำงานในสถานะที่ร่างกายไม่เอื้ออำนวย ดังนั้น ทักษะนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก

(3) การเป็นนักบูรณาการ (Integrator) การที่คนไทยมีความเป็นนักบูรณาการ จะสามารถผสมผสานสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นสิ่งที่ดีกว่า จะรู้จักการปรับตัวโดยการเชื่อมโยงผสมผสานจุดแข็งต่างๆ เพื่อการแข่งขัน ทักษะนี้จะช่วยให้คนไทยผลิตนวัตกรรมได้ไม่รู้จักสิ้นเมื่อบวกกับคุณลักษณะอีกสองประการที่กล่าวแล้วข้างต้น เช่นเดียวกัน คุณลักษณะนี้ต้องอาศัยการปลูกฝังและพัฒนาอย่างเป็นระบบตั้งแต่อายุน้อยๆ

(4) ทักษะการวิเคราะห์และตัดสินใจ เมื่อประเทศไทยขับเคลื่อนเข้าสู่ การเป็น Thailand 4.0 แล้วนั้น คนไทยจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่จะมีมากมายและเข้าถึงได้อย่าง

ง่ายดาย จากการที่ประเทศได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการเป็นแบบ Digitalization โดยข้อมูลต่างๆ มากมายและหลากหลายอย่างไม่เคยมีมาก่อนที่คนไทยเข้าถึงได้นี้ อาจเป็นข้อมูลที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ การรู้จักใช้ประโยชน์จากข้อมูล จะช่วยให้เกิดการพัฒนาและก้าวหน้าในทุกๆ ด้านได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งหากคนไทยไม่มีทักษะการวิเคราะห์ที่ดี จะทำให้การตัดสินใจดำเนินการใดๆ เกิดความผิดพลาดล้มเหลว ไม่สามารถแข่งขันได้ทางธุรกิจ ไม่สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงานของตน หรืออาจโดนมิชฉาชีพใช้ข้อมูลเท็จหลอกลวง สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาอาจส่งผลกระทบวงกว้างต่อสังคมได้ คุณลักษณะข้อนี้ของคนไทยก็เช่นกัน ต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่อายุน้อย รวมทั้งต้องพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่รู้จักวิเคราะห์ข้อเท็จจริง เป็นสังคมที่อยู่บนเหตุและผล

จากคุณลักษณะพึงประสงค์ที่กล่าวมาทั้งหมดสำหรับคนไทย 4.0 นั้น จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยถึงเวลาแล้วที่จะต้องมีการพัฒนาคนอย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนเพื่อเป้าหมายเดียวกัน โดยต้องเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกัน และต้องเป็นการพัฒนาคนตั้งแต่เกิดจนตาย คนไทยต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยโดยการต่อยอดขึ้นไปเรื่อยๆ ดังนี้แล้ว ประเทศไทยจึงจะสามารถก้าวพนักับดักต่างๆ ที่เผชิญอยู่ในขณะนี้ และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ในการจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น สิ่งที่ต้องบอกหรือชี้วัดอย่างแท้จริงคือ คุณภาพและคุณลักษณะของคนในประเทศนั่นเอง หาชีวิตหรือสิ่งก่อสร้างใดไม่ เพราะคนคือผู้ที่สร้างทุกสิ่งอย่างขึ้นมา

อภิปรายผล

“ไทยแลนด์ 4.0” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการ ขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้

โมเดลของ Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) คือ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ส่วนสำคัญที่สุดที่จะทำให้ นโยบาย Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) ประสบผลได้เร็วขึ้น และจะทำให้คนไทยมีรายได้สูงได้ คือ คนไทย คือ ต้องเป็นคนไทยที่มีความสามารถ และมีความพยายาม ตั้งใจคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีคุณค่าสูง ซึ่งภาคส่วนต่างๆ ก็ได้พยายามช่วยกันผลักดันกลุ่มคนเหล่านี้ ให้เป็นกำลังของประเทศ ด้วยการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการฝึกอบรม เงินทุนสนับสนุน ด้านกำลังใจและความเชื่อมั่นว่า “คนไทยก็สามารถทำได้” แต่การปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่โมเดล Thailand 4.0 นั้น จะเกิดปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเกิดขึ้นอย่างแน่นอน 2 ประการ คือ ประการที่ 1 งานและอาชีพ

จำนวนหนึ่งจะหายไปเนื่องจากถูกทดแทนได้ด้วยการใช้เทคโนโลยีและ/หรือเครื่องจักรกลระบบอัจฉริยะ (Intelligence Manufacturing) ประการที่ 2 คนไทยที่ไม่มีทักษะเพียงพอสำหรับการทำงานด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม จะสูญเสียงานให้กับคนต่างชาติที่มีความสามารถนั้น ปรากฏการณ์ทั้งสองประการนี้ สามารถส่งผลให้เกิดปัญหาคนไทยว่างงาน ขาดรายได้ ซึ่งจะกลับกลายเป็นปัญหาดูแลการก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางของประเทศไทย รวมไปถึงปัญหาทางสังคมอีกมากมาย หากประเทศไทยไม่มีแผนการพัฒนาคอนไทย 4.0 ที่ดีพอ จึงต้องมีการวางแผนการพัฒนาคอนไทย 4.0 ที่ดี จึงต้องวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย 4.0 คือ (1) เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) (2) เป็นคนมีทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (3) การเป็นนักบูรณาการ (Integrator) (4) เป็นคนมีทักษะการวิเคราะห์และตัดสินใจ

ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนแนวคิดจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมเป็นการขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วย เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้านวัตกรรม รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในภาคการเงิน การบริหารจัดการและการบริการ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน การค้า อุตสาหกรรม การเกษตร ธนาการ ประชาชน ชุมชน จังหวัด สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยต่างๆ ควบคู่ไปกับการส่งเสริม SMEs และ Startup เพื่อให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน สู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

สรุป

การพัฒนาสังคมไทยที่จะก้าวไปสู่การเป็น “ประเทศไทย 4.0” “เพื่อพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติ หรือการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำในเวทีโลก ปัจจัยหลักที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่โมเดล Thailand 4.0 ได้นั้น ประกอบไปด้วยหลากหลายปัจจัย เช่น การวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนเพื่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ต้องเป็นการดำเนินการที่สอดรับกันในทุกภาคส่วน และต้องเป็นการพัฒนาคนตั้งแต่เกิดจนตาย คนไทยจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยโดยการต่อยอดขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน การปรับตัวอย่างทันทีและต่อเนื่องของทุกภาคส่วนโดยต้องมีการใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การกำหนดและส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต การส่งเสริมและสร้างความร่วมมือระหว่างเอกชนกับสถาบันการศึกษาและศูนย์วิจัยเพื่อให้เกิดการนำผลการศึกษาวิจัยออกมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เป็นต้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพื่อความสำเร็จในการขับเคลื่อน คือ การพัฒนาคอนไทย 4.0 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ต้องได้รับการทุ่มเทอย่างต่อเนื่องผ่านการวางแผนให้ดีที่สุด

ประเทศไทยจึงจะสามารถก้าวผ่านจาก “ประเทศกำลังพัฒนา” ไปสู่ “ประเทศที่พัฒนาแล้ว” ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนตลอดไป

References

- กุลธน ธนาพงศธร และเสน่ห์ จั๊ยโต. (2552). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
หน่วยที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 16. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2536). เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทวีศักดิ์ สุวคนธ์. (2538). บริหารงานขาย Sales Management. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ด
ยูเคชั่น จำกัด.
- มณพิไลย นรสิงห์. การพัฒนาคนเพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/daily/detail/9600000120293> [15 ธันวาคม 2561].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การ
พัฒนา. วิวัฒนาการของการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/academic/14/data_0411010514.pdf [15
ธันวาคม 2561].
- สำนักประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ความเป็นเมือง/ประชากรกับการพัฒนา.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.cps.chula.ac.th/cps/pop_info/tha/Newsletter-
2551/news/news_th_
71-043.pdf](http://www.cps.chula.ac.th/cps/pop_info/tha/Newsletter-2551/news/news_th_71-043.pdf) [15 ธันวาคม 2561].
- Lyman W. Porter and Edward E. Lawler III. (1968). **Managerial Attitudes and Performance**. Homewood Ill. Dorsey Press.